

รู้จัก เรื่องใกล้ตัว ตอน “อันตรายจากแบคทีเรีย”

วาทีณี แจ่มใส นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

จากตอนที่แล้วเราได้ทำความรู้จักกับแบคทีเรีย อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีใช้ในทุกครัวเรือนมาแล้วนะคะ ฉบับนี้เรามาทำความรู้จักกับสิ่งสำคัญที่ควรระวังจากแบคทีเรีย อีกเรื่องหนึ่ง นั่นคืออันตรายจากแบคทีเรีย กันต่อนะคะ

ก่อนอื่นเรามาดังคำถามกันว่า คุณเคยทิ้งซากถ่านไฟฉาย แบตคอมฯ แบตโทรศัพท์มือถือหรือแบคทีเรียอื่นๆ หรือไม่? ทิ้งที่ไหน? อย่างไร? หลายคนอาจเคยมีความรู้สึกคิดแล้วคิดอีกก่อนที่ทิ้ง บางคนเก็บรวบรวมไปทิ้งที่เทศบาลหรือหน่วยงานรับจัดการ ในขณะที่หลายคน...ส่วนใหญ่มักละทิ้งลงถังขยะประจำบ้านแล้วให้เทศบาลมาเก็บรวมไปทิ้งกับขยะทั่วไป จะอย่างไรก็ตามเรามาดูซิว่าในแบคทีเรียมีอะไร อันตรายอย่างไรบ้าง

โลหะหนักในแบคทีเรียและความเป็นพิษ

ในแบคทีเรียมีสารโลหะหนักหลายชนิดเป็นส่วนประกอบ อาทิเช่น ตะกั่ว แคดเมียม นิเกิล ลิเทียม เป็น ความเป็นพิษของโลหะหนัก เกิดจากร่างกายได้รับผ่านทางระบบต่าง ๆ ของร่างกายไปรบกวนการทำงานของระบบเอ็นไซม์ของเซลล์ และจับยึดกับเยื่อหุ้มเซลล์ทำให้การควบคุมการลำเลียงของสารต่าง ๆ ของเยื่อหุ้มเซลล์ผิดปกติไป โลหะหนักบางชนิดมีผลต่อสมบัติทางด้านโครงสร้างหรือเคมีไฟฟ้าของเซลล์ ความเป็นพิษของโลหะหนัก ขึ้นอยู่กับรูปแบบทางเคมีของสารประกอบของโลหะหนักแต่ละชนิด และเส้นทางที่ร่างกายได้รับเข้าไป เช่น ทางระบบหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ผิวหนัง ผลของความเป็นพิษของโลหะหนักในสิ่งมีชีวิตเกิดจากกลไกระดับเซลล์ 5 แบบคือ ทำให้เซลล์ตาย เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการทำงานของเซลล์ เป็นตัวการชักนำให้เกิดมะเร็ง เป็นตัวการทำให้เกิดความผิดปกติทางพันธุกรรม และ ทำความเสียหายต่อโครโมโซม ซึ่งเป็นปัจจัยทางพันธุกรรม

ตะกั่ว

ตะกั่วเป็นส่วนประกอบของการบัดกรีร่วมกับดีบุกในแผงวงจร เป็นโลหะหนักที่มีอันตรายต่อสุขภาพ เมื่อผ่านเข้าสู่ร่างกายคนและถูกดูดซึมแล้ว ส่วนใหญ่สะสมอยู่ในโครงกระดูกของร่างกายถ้ามีปริมาณมากเกินไปจะมีอันตรายถึงแก่ความตายได้ **ความเป็นพิษของตะกั่ว** มีผลทำลายระบบประสาทส่วนกลางและระบบโลหิต การทำงานของไตและการสืบพันธุ์ มีผลต่อการพัฒนาสมองของเด็ก นอกจากนี้ ยังสามารถสะสมในบรรยากาศ และเกิดผลแบบเฉียบพลันหรือเรื้อรังกับพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ อาการพิษเรื้อรัง อาการเริ่มแรกของพิษตะกั่ว สังเกตค่อนข้างยาก เช่น อาการปวดหัว กระสับกระส่าย ซึ่งมีหลายสาเหตุ จึงมักใช้ผลวิเคราะห์ทางเคมี ในเลือด และปัสสาวะ เป็นข้อบ่งชี้ ร่วมกับสังเกตอาการทางคลินิก

แคดเมียม

อาการพิษเฉียบพลันเกิดจากการหายใจเอาไอหรือฝุ่น ของฝุ่นของแคดเมียมที่มีในบรรยากาศเป็นจำนวนมากเข้าไป อาการที่พบคือ เกิดความระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ ทำให้เกิดอาการไอ เจ็บหน้าอก เหนื่อยออกและสิ้น แคดเมียมเมื่อเข้าสู่ร่างกายโดยการกิน ก็จะเกิดอาการคลื่นเหียนอาเจียน และท้องร่วง มีอาการเหมือนอาหารเป็นพิษ ดังนั้นจึงห้ามใช้แคดเมียมมาบ ระวังอาหาร

เมื่อได้รับเนื่องจากการสูดดมหรือการหายใจเอาควันที่มีแคดเมียมปนเปื้อนเข้าไปเล็กน้อย จะมีอาการแบบเฉียบพลันอย่างอ่อนที่เกิดขึ้นคือ คอแห้ง ระคายคอ แน่นหน้าอก ปวดศีรษะ เมื่อ ได้รับมากขึ้นจะมีอาการหายใจไม่ออก ไอไม่หยุด ถ้ายังคงสูดหายใจเข้าไปอีกก็อาจตายได้ ส่วน อาการที่เกิดจากการกินอาหารหรือน้ำที่มีแคดเมียมเจือปนคืออาเจียนและท้องร่วง

อาการพิษเรื้อรังเกิดจากการได้รับแคดเมียมไม่ว่าจะเป็นการหายใจ กิน หรือดูดซึมเข้าทาง ผิวหนังเป็นประจำ ที่เรียกว่า โรคิไต - อีไต ทำให้ผู้ได้รับพิษได้รับความเจ็บปวดทรมานมากเพราะ เกิดอาการกระดูกและไตพิการ เมื่อแคดเมียมเข้าสู่ระบบการไหลเวียนของโลหิตแล้วจะทำลายปอด ทำให้ปอดบวมทำลายตับและไต แคดเมียมส่วนหนึ่งจะไปเคลือบอยู่ตามเหงือกและคอฟัน ซึ่งล้าง ไม่ออกมีสีเหลืองเรียกว่า วงแหวนแคดเมียม อาการเรื้อรังของโรคแพ้พิษสารแคดเมียม มีอาการ เจ็บหัวเข่า และปวดตามกระดูกทั่วร่างกาย มีปัสสาวะสีขาวขึ้นเนื่องจากไตถูกทำลาย ปริมาณ ปัสสาวะและเลือดผู้ป่วยเปลี่ยนไป กระดูกจะเปราะมากเพราะว่าแคดเมียมจะสลายตัวออกจาก กระดูก ระยะสุดท้ายผู้ป่วยจะกินไม่ได้ นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร น้ำหนักลด อ่อนเพลีย หดแรงแง และเสียชีวิตในที่สุด

นิเกิล

ความเป็นพิษ ฝุ่นนิเกิลถูกจัดว่าเป็นสารก่อมะเร็งในสัตว์ทดลอง และอาจเป็นสาเหตุให้เกิด มะเร็งปอดในสัตว์ทดลอง และอาจมีผลต่อระบบสืบพันธุ์ด้วย นอกจากนี้ ผลเรื้อรังจากการสัมผัส สนิเกิล ได้แก่ การแพ้ของผิวหนัง ซึ่งประกอบด้วย การมีแผลไหม้ คัน เป็นผื่นแดง มีอาการแพ้ของ ปอด คล้ายการเป็นหอบหืด และแน่นหน้าอก

ลิเทียม

ความเป็นพิษของลิเทียม เป็นอันตรายเมื่อกลืนกิน สูดดม หรือถูกดูดซึมผ่านผิวหนัง สารนี้ ทำลายเนื้อเยื่อของเยื่อเมือกและทางเดินหายใจ รวมทั้งดวงตาและผิวหนังอย่างรุนแรง การสูดดม อาจก่อให้เกิดอาการชัก กล้องเสียงและหลอดลมใหญ่อักเสบ โรคปอดอักเสบจากสารเคมีและน้ำ ท่วมปอด อาการต่างๆของการได้รับสารอาจประกอบด้วยความรู้สึกปวดแสบปวดร้อน ไอ หายใจมี เสียงหวีด การอักเสบที่ตอนบนของหลอดลม หายใจถี่ ปวดศีรษะ คลื่นเหียน และอาเจียน